

สมาชิก เมื่อไปดำเนินการศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนจะต้องมีการนำข้อมูลที่ได้มาเขียนรายงานผลส่งครูต่อไป

2.4 การผลิตผลแดงโมลูกแรกทิ้ง

จากการสัมภาษณ์แม่สุกกันต์ญา สารรี ชาวไร่แดงโม่บ้านคำเกิด เกี่ยวกับการที่มีผู้นิยมผลิตแดงโมลูกแรกทิ้ง คือการผลิตทิ้งไว้ตามร่องของแปลงปลูกแดงโม่ แต่มีอีกส่วนหนึ่งที่ชาวไร่แดงโม่บอกไว้คือคนงานที่ผลิตแดงโมลูกแรกทิ้งนั้น นำผลแดงโม่ที่ผลิตทิ้ง ซึ่งมีขนาดเท่าลูกปิงปองหรือเท่าไข่ไก่ นำไปต้มให้สุก แล้วนำมารับประทานเป็นผัก หรือเอาไปนึ่งเป็นผักได้ด้วย

ภาพที่ 4.10 นักเรียนหยิบแดงโมผลแรกผลิตทิ้ง

จากการไปเรียนรู้การผลิตผลแดงโมลูกแรกทิ้งครั้งนี้ นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการคิด โดยการสัมภาษณ์ผู้ปลูกแดงโม่ในประเด็นที่หลากหลาย ได้เรียนรู้กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ โดยได้สังเกตการผลิตทิ้ง การได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา นักเรียนได้สอบถามผู้ปลูก ว่าถ้าหากไม่มีการผลิตทิ้งจะมีปัญหาอย่างไร ซึ่งก็ได้คำตอบว่าจะทำให้ผลไม่มีคุณภาพ และการเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม โดยจัดนักเรียนเป็นกลุ่ม มอบหมายหน้าที่ในกลุ่มอย่างชัดเจน แบ่งหน้าที่กันให้มีหัวหน้ากลุ่ม รองหัวหน้ากลุ่ม และสมาชิก เมื่อไปดำเนินการศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนจะต้องมีการนำข้อมูลที่ได้มาเขียนรายงานผลส่งครูต่อไป

2.5 ได้เรียนรู้การเก็บผลผลิตแดงโม่

เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2550 คณะทีมวิจัยได้นำนักเรียนไปเรียนรู้จริงที่ไร่แดงโม่อีกครั้งหนึ่ง โดยเป็นไร่แดงโม่ของนางจินตนา ขอบศิลป์ เพื่อเรียนรู้เรื่อง การเก็บผลผลิตแดงโม่ที่สุกแล้ว ว่ามีวิธีการเก็บ กระบวนการเก็บเป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งถือเป็นเป้าหมายหลักของการไปศึกษา แต่พอไปถึงได้พบ การขนแดงโม่ขึ้นรถ และการขายแดงโม่ด้วย จึงทำให้นักเรียนได้

ข้อมูลการเรียนรู้เรื่องการเก็บผลผลิตแตงโม และยังได้รับรู้เรื่องการขนแตงโมขึ้นรถ และการขายแตงโมด้วยในโอกาสเดียวกันด้วย

ภาพที่ 4.11 สัมภาษณ์ผู้หาบแตงโม

จากการเรียนรู้การเก็บผลผลิตแตงโมครั้งนี้ นักเรียนทุกคนที่ไปศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการคิด โดยการสัมภาษณ์ผู้หาบแตงโม ซึ่งกำลังปฏิบัติงานจริงในไร่แตงโม โดยได้รับความร่วมมือด้วยดีโดยสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ได้เกิดกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ โดยสังเกตการปฏิบัติงานของชาวไร่ การได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา นักเรียนได้ถามผู้หาบแตงโมว่าถ้าหากไม่มีคนมาช่วยกันหาบจะมีปัญหาอย่างไร ซึ่งก็ได้คำตอบว่าจะทำให้ต้องใช้เวลาหาบมากที่ยาวขึ้นจึงจะเสร็จ และการเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม โดยจัดนักเรียนเป็นกลุ่ม มอบหมายหน้าที่ในกลุ่มอย่างชัดเจน แบ่งหน้าที่กัน ให้มีหัวหน้ากลุ่ม รองหัวหน้ากลุ่ม และสมาชิก เมื่อไปดำเนินการศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนจะต้องมีการนำข้อมูลที่ได้มาเขียนรายงานผลส่งครูต่อไป

2.6 ไปเรียนรู้การขนส่งแตงโมออกสู่ตลาด

การขนส่งแตงโมออกสู่ตลาด โยที่นักเรียนทุกคนที่ไปศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการคิด โดยการสัมภาษณ์ผู้ขนแตงโม ซึ่งกำลังปฏิบัติงานจริงในไร่แตงโม และได้รับความร่วมมือด้วยดี ได้สังเกตการปฏิบัติงานของชาวไร่ การได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา ได้สอบถามผู้หาบแตงโมพบว่า เริ่มต้นจากการที่คนงาน (ผู้รับจ้างขนแตงโมขึ้นรถ) ขนแตงโมจากการรวมกองที่คนหาบ ๆ (ผู้รับจ้างหาบแตงโม) มารวมกันไว้ แล้วดำเนินการขนขึ้นรถเล็ก (หกล้อเล็กกลาง) ที่เข้าไปจอดในไร่แตงโมได้ การขนขึ้นรถนี้ต้องใช้ความร่วมมือ ร่วมใจสามัคคี มีความพร้อมเพรียงกัน มีการทำงานเป็นทีมอย่างเอาใจใส่ต่อกัน เพราะต้องโยนลูกแตงโมต่อกันมาหลายคน จนถึงตัวรถ โดย

ไม่ให้เตงโมตกแตกเป็นอันขาด เมื่อขนขึ้นรถจนหมดแล้ว จากนั้นรถก็จะวิ่งออกไปสู่ตลาดหรือ
ทอยขึ้นรถสิบล้อต่อไป

จากประเด็นนี้ ได้ทำให้เกิดความคิดเรื่องกระบวนการเรียนรู้แก่นักเรียนในเรื่องการ
ทำงานเป็นทีม ที่ต้องมีความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยมีความสามัคคีในหมู่คณะด้วย

ภาพที่ 4.12 สัมภาษณ์คนขนเตงโมขึ้นรถ

2.7 การเรียงความ วาดภาพ ชิ้นงานแห่งการเรียนรู้

จากกระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนไปศึกษาในที่ต่าง ๆ ของชุมชนบ้านคำเกิด แล้วนำ
ประสบการณ์ องค์ความรู้ที่ได้รับมาทำการฝึกและปฏิบัติในการเขียนเรียงความ ตอบคำถามเพื่อ
เป็นการวัดผลความรู้ ความสามารถ ความคิดเห็นที่ไปศึกษา พร้อมกับวาดภาพประกอบ โดยเมื่อ
วันที่ 7 มิถุนายน 2550 ได้จัดกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน ให้นักเรียนฝึกเขียนเรียงความ ฝึก
การวาดภาพประกอบ เรื่องเตงโม จากประสบการณ์ที่ได้ไปเรียนรู้มา

ตัวอย่างผลงานการเรียนรู้ของนักเรียนคนหนึ่ง คือ เด็กหญิง พิสมัย กองคำ ซึ่งเรียน
อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตอนหนึ่งในการเขียนเรียงความที่เขียนไว้ว่า “การปลูกเตงโมเป็นอาชีพ
หลักของชาวไร่จังหวัดยโสธร นิยมปลูกเตงโมพันธุ์กินรี จินตหรา น้ำผึ้ง ชาวไร่ชอบปลูกพันธุ์
กินรี เพราะพันธุ์กินรีขายง่าย และมักปลูกในฤดูฝน เพราะฤดูฝนไม่ต้องสูบน้ำใส่เหมือนฤดูแล้ง ”
จากบทเรียงความสั้น ๆ ของเด็กหญิงพิสมัยนี้ ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนมีความคิดอย่างมีเหตุผล
(ตัวอย่างเรียงความตามปรากฏในภาคผนวก)

ภาพที่ 4.13 การเสนอผลการเรียนรู้แด่แม่

3. กิจกรรมการมีส่วนร่วม “เพื่อเติมเต็มการเรียนรู้”

การมีส่วนร่วมของชุมชนกับกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้อาชีพการปลูกแตงโม โดยได้ดำเนินการด้วยกิจกรรม การไปศึกษาสภาพจริงที่ไร่แตงโม ซึ่งมีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการปลูกแตงโมผู้มีประสบการณ์ตรง เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่ทีมวิจัยและนักเรียน การสัมภาษณ์ผู้ปลูกแตงโม การสัมภาษณ์คนงานที่ไร่แตงโม การเขียนบันทึกข้อมูลจากการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมาสาธิตการแปรรูปแตงโม การมอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบกลุ่มนักเรียนร่วมกันสรุปผลการไปศึกษา การสรุปเป็นใบความรู้ การเขียนเป็นข้อคำถาม ครูออกข้อสอบ ทำหนังสือเล่มเล็ก ฝึกนักเรียนเขียนเรียงความ วาดภาพเกี่ยวกับแตงโม (ตามปรากฏในภาคผนวก) เน้นการเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

3.1 การประชุมของทีมวิจัย

การประชุมของทีมวิจัย ในการจัดประชุมทุกครั้งจะต้องมีการ “ร่วมกันคิด และร่วมกันวางแผน” ในประเด็นต่าง ๆ ที่จัดไว้ในวาระการประชุมแต่ละครั้ง โดยที่ได้เปิดโอกาสให้สมาชิกของทีมวิจัยทุกคนได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการหาคำตอบร่วมกัน ดังคำกล่าวตอนหนึ่งของ นายสมชัย พรหมศรี “ผมคิดว่า ในการวิจัยเรื่องแตงโมของเราเนี่ย น่าจะเน้นให้นักเรียนได้ไปสัมผัสของจริงที่ไร่แตงโมให้มาก เพราะเขาจะได้เห็นของจริงและทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี” พร้อมกันนั้น นายวิโรจน์ จันเงิน ซึ่งเป็นหนึ่งในทีมวิจัยด้วยนั้น ก็ได้กล่าวเสริมขึ้นด้วยว่า “ในการจะให้นักเรียนไปศึกษาสภาพจริง ไปสังเกตต่าง ๆ ที่ไร่แตงโมนั้น ไปที่ไร่ผมก็ได้หรือถ้าให้ดี ผมว่าควรจะทำเป็นตารางกำหนดเอาไว้ว่า วันไหนจะไปดูที่ไร่ของใคร จะทำให้มีการ

วางแผนที่ดี” ด้วยบรรยากาศการประชุมที่ต่างคนต่างช่วยกันส่งเสริมสนับสนุนและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนร่วมกัน หัวหน้าที่มีวิจัยจึงพิมพ์ข้อมูลและร่วมกันวางแผนการไปศึกษาดูงานที่ไร่แดงโมของนักเรียน ดังตัวอย่างแผนการไปศึกษาดูงานที่ไร่แดงโมตามโครงการวิจัยแดงโมโยธรรกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำเกิด

ครั้งที่	วัน เดือน พ.ศ.	กระบวนการเรียนรู้	สถานที่	ผู้เรียน
1	9 มี.ค.50	ไปศึกษาดูงาน แปลงปลูกแดงโม ปลอดสารพิษของอบต.กระจาย - บัณฑิตการสังเกต - สัมภาษณ์ผู้ดูแล - บันทึกภาพ/เสียง	(แปลงปลอด สารพิษ) ทิศใต้ติด ถนนอรุณประเสริฐ อยู่ห่างร.ร. 6 กม.	ป.4-6 ทุกคน และผอ.ร.ร.

(ตามปรากฏในภาคผนวก)

ภาพที่ 4.14 การประชุมทีมวิจัย

3.2 การศึกษาสภาพจริงเพิ่มทักษะการสังเกต

การไปศึกษาสภาพจริงที่ไร่แดงโมของนายวิโรจน์ ชันเงิน ซึ่งนายวิโรจน์ ชันเงิน เป็นผู้นำชุมชนคือเป็นผู้ใหญ่บ้าน และยังได้ร่วมเป็นทีมวิจัยด้วย มีส่วนร่วมในการวางแผนมาก่อนว่า จะได้ให้ข้อมูลองค์ความรู้เรื่องแดงโม เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้กับนักเรียนทุกรูปแบบ ดังนั้น มาวันนี้จึงเป็นการ “ร่วมลงมือทำ” ในฐานะเป็นวิทยากรให้ความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้เรียนซึ่งคณะนักเรียน

ได้มีโอกาสสัมผัสกับสภาพจริงที่ไร่แตงโม ได้เห็นด้วยตาตนเอง ได้เดินดูพื้นที่จริงในไร่แตงโม นักเรียนทุกคนที่ไปศึกษาได้รับประสบการณ์ที่ดี โดยรวมได้ค้นพบข้อมูลต่าง ๆ ตามที่วางแผนไว้ คือ ให้นักเรียนได้ดูของจริงในไร่แตงโม สัมภาษณ์เพื่อค้นหาหาคำตอบที่ตนเองอยากรู้ เช่น การเริ่มปลูกแตงโม การดูแลรักษาแตงโม การตัดแตงโมมีดแรก การขนส่งแตงโมส่งไปจำหน่าย ฯลฯ

ภาพที่ 4.15 สัมภาษณ์นายวิโรจน์ ชันเงิน

3.3 การสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลพื้นฐาน

เมื่อนักเรียนได้ไปเรียนรู้ในชุมชนโดยได้สัมผัสและบันทึกข้อมูลพื้นฐาน ณ สถานที่ต่าง ๆ จากผู้นำชุมชน จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน เป็นการ “ร่วมลงมือทำ” ในกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้มีการเก็บข้อมูลทั้งในหมู่บ้านคำเกิด ทั้งในไร่แตงโม สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ คือ การบันทึกข้อมูลพื้นฐาน ได้ทำการบันทึกตามแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานที่เตรียมไว้

ภาพที่ 4.16 กลุ่มนักเรียนสัมภาษณ์นางจินตนา

และได้สัมภาษณ์คนงานที่ไร้แดงโม เขียนบันทึกข้อมูลตามที่ต้องการ บันทึกการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ (แบบบันทึกต่าง ๆ ปรากฏในภาคผนวก) ซึ่งเมื่อนักเรียนบันทึกข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนได้นำข้อมูลมาสรุป เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ นอกจากนั้น ในครั้งนี้นักเรียนไปเรียนรู้ที่ไร้แดงโมของ นางเวียงชัย กองคำ ผู้ปลูกแดงโมบ้านคำเกิดนั้น นางเวียงชัย ได้อำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลกับนักเรียนอย่างมาก ทั้งเล่าให้ฟัง ทั้งตอบคำถามนักเรียน ทั้งชี้ให้ดูของจริง พร้อมกับได้ให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนเรื่องแดงโมเป็นอย่างดี โดยตอนหนึ่ง นางเวียงชัยได้บอกว่า “ยินดีให้ความร่วมมือทุกอย่างและจะมาร่วมในการให้ข้อมูลทุกครั้งที่โรงเรียนเชิญมา”

ภาพที่ 4.17 นักเรียนบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3.4 ฝึกแปรรูปแดงโมกับวิทยากรในชุมชน

เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2550 โรงเรียนได้เชิญวิทยากรในชุมชนมาสาธิตการแปรรูปแดงโม โดยการทำน้ำปั่นแดงโม คือ นางศุภกันต์ญา สาริ ซึ่งมีวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาดำเนินการสาธิต ซึ่งอุปกรณ์สำหรับสาธิตประกอบด้วย 1) เครื่องปั่นผลไม้ทั่วไป 2) หม้อสำหรับเจียน้ำตาล 3) โถสำหรับใส่น้ำเชื่อม 4) ถาดสำหรับใส่แดงโม 5) มีดเล็กสำหรับปอกเปลือกและตัดแดงโมให้เป็นชิ้น ๆ 6) ถังหรือกระติกสำหรับใส่น้ำแข็ง 7) ช้อนหรือจอบสำหรับตักดวงน้ำเชื่อม 8) แก้วสำหรับใส่น้ำปั่นแดงโมดื่มเมื่อเสร็จแล้ว ส่วนวัสดุประกอบการทำน้ำปั่นแดงโมนั้น ได้แก่ 1) น้ำแข็งเกล็ด (น้ำแข็งที่บดแล้ว) 2) แดงโมสุก 3) เกลือบ่น 4) นมสด

เมื่อมีความพร้อมแล้ว วิทยากรและคณะได้ร่วมมือกันเตรียมวัสดุ คือ เริ่มทำการปอกเปลือกแดงโม และผ่าให้เป็นชิ้น (แคะเมล็ดออกด้วย) เพื่อง่ายแก่การนำไปบด โดยมีครูที่ปรึกษา

เป็นคนให้คำแนะนำด้วย เมื่อทุกอย่างครบถ้วน พร้อมแล้ว ก็ถึงเวลาจะลงมือปฏิบัติการทำน้ำปั่น
แดงโมจริง ซึ่งก่อนหน้านั้นครูที่ปรึกษาได้แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เด็กหญิงนิภาพร หลักไชย เป็นประธานและคณะ

กลุ่มที่ 2 เด็กหญิงพิสมัย กองคำ เป็นประธานและคณะ

กลุ่มที่ 3 เด็กชายชวลิต บุญคาราช เป็นประธานและ

ครูได้ตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้จากการสาธิตการทำน้ำปั่นแดงโมในครั้งนี้ไว้ว่า

นักเรียนแต่ละกลุ่มต้องจดบันทึกช่วยจำเอาไว้ให้ดี นักเรียนตัวแทนกลุ่มต้องทำน้ำปั่นให้เป็นและ
ทำให้ได้ และสุดท้ายให้เตรียมประเด็นคำถามที่สงสัยรอรอถามวิทยากรเมื่อท่านเปิดโอกาสให้ถาม
ส่วนครูจะคอยสังเกตการณ์และแนะนำช่วยเหลือบ้าง สุดท้ายพวกเราจะสรุปเป็นองค์ความรู้ จัดทำ
เป็นหนังสือเล่มเล็ก และหรือจัดทำเป็นแผ่นพับต่อไป

ภาพที่ 4.18 วิทยากรแนะนำวัสดุประกอบการสาธิต

วิทยากรเริ่มดำเนินการ โดยบอกวัสดุที่ต้องนำลงใส่ในโถปั่น เริ่มจากแดงโม 5-6 ชื่น
น้ำเชื่อม 1 ช้อน เกลือป่น 1 ช้อนชา น้ำแข็ง 1 แก้ว แล้วกดเครื่องปั่น สักครู่ ฟังเสียงน้ำแข็ง
แตกเกือบละเอียด แล้วใส่นมสด เพื่อเพิ่มรสชาติให้ดีขึ้น ยกโถออกจากจุดต่อเครื่องปั่น เทน้ำปั่น
ใส่แก้ว แล้วยกดื่มกินได้ เป็นการจบสิ้นการสาธิต

จากนั้นวิทยากรได้ลองชิมน้ำปั่นจากแดงโมที่เป็นผลงานของตนเองก่อน แล้วจึงได้ให้
ผอ.ไมตรี บุญทศ ลองชิมเป็นคนต่อไป และนักเรียนทุกคนที่ร่วมทำการสาธิตตามลำดับ

ภาพที่ 4.19 ผอ.ไมตรี บุญทศ ลองชิมน้ำปั้นแดงโม

วิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนถาม เด็กหญิงพิสมัย กองคำ จึงได้ถามว่า “จัดทำน้ำปั้นแดงโมนี ใช้แดงโมดิบได้หรือไม่” วิทยากรตอบว่า “ไม่ได้” เด็กหญิงพิสมัย ถามต่ออีกว่า ทำไมจึงทำไม่ได้ วิทยากร ตอบ “เพราะแดงโมดิบไม่มีรสหวาน จะทำให้รสไม่อร่อย” เด็กหญิงนิภาพร หลักไชย ถามวิทยากรว่า “ทำไมจึงใส่เกลือด้วยคะ” วิทยากรตอบ “ใส่เพื่อให้ความเค็มไปตัดกับรสหวาน จะทำให้มีรสหวานกลมกล่อมยิ่งขึ้น” จากคำถามเหล่านี้ พอจะชี้ให้เห็นส่วนหนึ่งว่า นักเรียนสามารถทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนรู้จักการคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักการค้นหาคำตอบจากผู้อื่น

ลำดับต่อไปวิทยากรให้นักเรียนลองฝึกทำดู นักเรียนจึงทำเป็น ได้แก่ เด็กหญิงนวลจิรา วามะลุน ได้ลงมือทำคนแรก คนต่อมาก็เริ่มทำได้ตามลำดับเช่นเดียวกัน ส่วนน้อง ๆ ชั้นเล็ก ๆ นั้นนั่งดูรุ่นพี่ ๆ เขาทำให้ดูและคอยดื่ม้ำปั้นแดงโมสำเร็จที่รุ่นพี่เขาทำแล้ว ทุกคนต่างมีความสุขและอึ้งอร่อยกับน้ำปั้นแดงโมในวันนี้ ซึ่งนักเรียนหลายคนบอกว่า ยังไม่เคยดื่ม้ำปั้นแดงโมเลย เพิ่งมาเคยดื่มครั้งนี้เป็นครั้งแรก เช่น เด็กชายอดิศักดิ์ กองคำ เป็นต้น

สุดท้ายครูได้นำผลการเรียนรู้นี้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ทั้ง 3 กลุ่ม ได้จัดทำเป็นสมุดเล่มเล็กของกลุ่ม เรื่อง การทำน้ำปั้นแดงโม ในส่วนหัวหน้าโครงการได้สรุปเป็นแผ่นพับเรื่อง “การทำน้ำปั้นแดงโม” (ตามปรากฏในภาคผนวก) ให้นักเรียนได้ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ และเผยแพร่ต่อไปด้วย

ภาพที่ 4.20 นายสมชัย พรหมศรี ครูที่ปรึกษาช่วยแนะนำให้ทำเป็น

ในการทำน้ำปั่นแดงโมจาการเชิงวิทยากรในชุมชนมาทำการสาธิตครั้งนี้ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนกับกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ในส่วนที่เป็น “การร่วมลงมือทำ” ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดีสำหรับนักเรียน เพราะนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยเห็นการทำน้ำปั่นได้บันทึกข้อมูลจากสภาพจริงที่พบเห็น และที่สำคัญได้คั้นน้ำปั่นที่แปรรูปจากแดงโมจริง ๆ ด้วย

3.5 การประชุมร่วมถอดบทเรียนกับชุมชน

เมื่อนักเรียนได้ไปเรียนรู้ในพื้นที่ของชุมชน ณ สถานที่ต่าง ๆ ทั้งในหมู่บ้านคำเกิด ทั้งในไร่แดงโม แล้วนำผลกลับมาถอดบทเรียนกับชุมชนเป็น “การร่วมประเมินผล” โดยจัดขึ้นที่ศาลาประชาคมของหมู่บ้านบ้าง หรือบางครั้งมาจัดที่โรงเรียนบ้านคำเกิด ในการถอดบทเรียนต่างฝ่าย ต่างมีข้อมูลมานำเสนอ และบันทึกผลลงในกระดาษกึ่งฟล์ แล้วจึงคัดลอกลงในข้อมูลกระดาษปกติดีกครั้งนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นสื่อที่ให้สมาชิกในการร่วมถอดบทเรียน ได้ร่วมกันประเมินผลการดำเนินงานในการเรียนรู้เรื่องแดงโม และการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับมา

ภาพที่ 4.21 ชุมชนและนักเรียนร่วมถอดบทเรียน

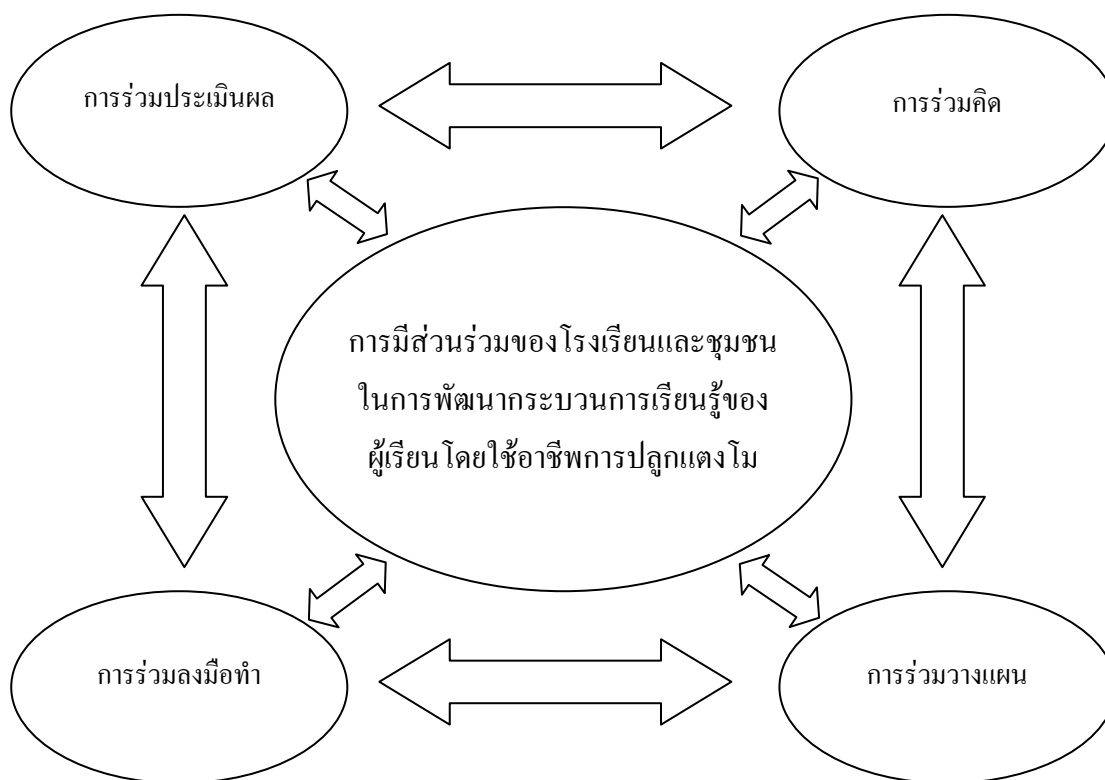
ในส่วนของชุมชน นางเวียงชัยกล่าวว่า “การที่โรงเรียนนำนักเรียนไปศึกษาจริงที่ไร้แดงโมนั้น เป็นสิ่งที่ดีเพราะทำให้นักเรียนเห็นของจริง จะทำให้จำได้แม่น” และได้พบว่านักเรียนได้เรียนรู้เสมอ คือ การบันทึกข้อมูลพื้นฐาน ทำการบันทึกตามแบบสำรวจที่เตรียมไว้ และการสัมภาษณ์คนงานที่ไร้แดงโม ได้บันทึกการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ เมื่อนักเรียนบันทึกข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนได้นำข้อมูลมาสรุป เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี ในการร่วมกันถอดบทเรียนถือเป็นขั้นตอนการ “ร่วมประเมิน” จากการไปเรียนรู้จริงที่ไร้แดงโมและนำข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาประมวลเพื่อหาข้อสรุปสิ่งที่ได้รับมา และจะได้ทราบว่าสิ่งที่จะต้องเก็บเพิ่มเติมมีอะไรอีกบ้าง ในการร่วมถอดบทเรียนครั้งนี้ มีการร่วมรับประทานอาหารร่วมกันด้วย เพื่อมีการสัมพันธ์ที่แนบแน่นต่อชุมชนและโรงเรียนได้อีกทางหนึ่ง

ผลสรุปที่ได้รับครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้แก่นักเรียนเรื่องแดงโมได้เป็นอย่างดี เป็นกระบวนการสำคัญที่ได้ร่วมกัน “ประเมินผลของงาน” นับว่าได้ใช้กระบวนการเรียนรู้จากชุมชนที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างครบถ้วน

ภาพที่ 4.22 ประชุมร่วมถอดบทเรียนกับชุมชน

จากการศึกษาและวิเคราะห์ตามข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้อาชีพการปลูกแดงโม เป็นรูปแบบที่เป็นกระบวนการ มีลักษณะเป็นพลวัตต่อเนื่อง และมีปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกัน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิ รูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

4. ผลที่เกิดจากการเรียนรู้แตงโมบ้านคำเกิด

โดยภาพรวมแล้วจะพบว่า ได้เกิดเนื้อหาที่เป็นข้อมูลความรู้ใหม่ ที่น่าสนใจ น่าศึกษา นำนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้รับรู้ เช่น ประวัติการตั้งหมู่บ้านคำเกิด ประวัติการปลูกแตงโม การเก็บแตงโม เป็นต้น จึงกล่าวเป็นบทสรุปของแผนงานได้ว่า กิจกรรมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง นักเรียนมีความสุขกับการได้ไปศึกษาสภาพจริง เป็นส่วนใหญ่ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องพึงพอใจ

ภาพที่ 4.23 ครูและนักเรียนมีความสุขที่ได้มาศึกษาสภาพจริง

นอกจากนั้นยังได้เกิดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนจากการที่นักเรียนได้สัมผัสข้อมูลจริงจากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแต่งโมโดยตรง ชุมชนได้ร่วมออกความคิดเห็น ได้ร่วมวางแผน ได้ร่วมลงมือทำในการให้ความรู้แก่นักเรียนและได้ร่วมสรุปประเมินผลร่วมกันด้วย สร้างความสุขกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 4.24 นักเรียนเก็บข้อมูลจากนายสมบัติ ชันเงิน

สุดท้าย ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยนักเรียน ครู ชุมชนต่างได้ร่วมมือกันในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ด้วยการใช้เรื่องแต่งโม ซึ่งเป็นผลผลิตสำคัญของชุมชนตนเองให้มีประโยชน์มากยิ่งขึ้น ให้ทุกฝ่ายได้เห็นคุณค่าสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวร่วมกัน

ภาพที่ 4.25 นักเรียนบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยสื่อแต่งโมบ้านคำเกิดนี้ สามารถสร้างความสุขให้กับผู้เรียน และเกิดการมีส่วนร่วมจากชุมชนบ้านคำเกิดในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนเป็นอย่างดี

ข้อสังเกตที่เกิดขึ้นจากการวิจัย จากผลการทำวิจัยครั้งนี้ได้เกิดข้อสังเกตที่เป็นการได้เรียนรู้ผู้เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้

1. สิ่งที่ทีมวิจัยได้เรียนรู้

จากผลการดำเนินงานวิจัยตามโครงการวิจัยแดงโมยโสธรกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำเกิด ภูมิศึกษา : บ้านคำเกิด ตำบลกระเจา อำเภอป่าดัว จังหวัดยโสธรครั้งนี้ ทีมวิจัยได้เรียนรู้

1.1 ได้ค้นพบรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องแดงโมในชุมชนบ้านคำเกิด ที่มีส่วนร่วมซึ่งส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำเกิด ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่นักเรียนที่หลากหลาย

1.2 ได้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านคำเกิด จนส่งผลต่อการเรียนรู้แก่นักเรียนด้วยประสบการณ์ตรง

1.3 ได้เกิดการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ และการปฏิรูปการเรียนการสอน โดยกระบวนการแบบบูรณาการและกระบวนการกลุ่ม กับนักเรียนโรงเรียนบ้านคำเกิดอย่างชัดเจน

2. สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้

จากผลการดำเนินงานวิจัยตามโครงการวิจัยแดงโมยโสธรกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำเกิด ภูมิศึกษา : บ้านคำเกิด ตำบลกระเจา อำเภอป่าดัว จังหวัดยโสธรครั้งนี้ นักเรียนได้เรียนรู้

2.1 ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองในด้านกระบวนการคิด กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการกลุ่ม

2.2 ส่งผลให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมค้นพบรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้อาชีพการปลูกแดงโม

2.3 ทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับอาชีพปลูกแดงโมของบ้านคำเกิด ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มต้นปลูกแดงโม การปลูกแดงโม การบำรุงรักษาแดงโม การเก็บผลผลิต การทำพิธีกรรมเกี่ยวกับแดงโม การขายแดงโม ฯลฯ

3. สิ่งที่ชุมชนได้เรียนรู้

จากผลการดำเนินงานวิจัยตามโครงการวิจัยแดงโมยโสธรกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำเกิด ภูมิศึกษา : บ้านคำเกิด ตำบลกระเจา อำเภอป่าดัว จังหวัดยโสธรครั้งนี้ ทีมวิจัยได้เรียนรู้

3.1 ชุมชนให้ความสนใจและยินดีเข้าร่วมให้การเรียนรู้แก่นักเรียน เช่น นางเวียงชัย กองคำ บอกว่า ยินดีเข้าร่วมจัดกิจกรรมเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนเมื่อเชิญมา

3.2 ผู้ปกครองนักเรียน นางจินตนา ชอบศิลป์ เห็นความสำคัญของกิจกรรมนี้ จึงสละแปลงปลูกแตงโม พื้นที่ 1 ฝั่งนา ให้เป็นแปลงปลูก สำหรับ การศึกษาค้นคว้า สาธิตแก่นักเรียน นับเป็นการเกิดจิตสำนึกต่อปรากฏการณ์ทางสังคมที่ดี

3. ผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์

จากผลการดำเนินงานวิจัยตามโครงการวิจัยแตงโมโยธรรกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำเกิด กรณีศึกษา : บ้านคำเกิด ตำบลกระเจา อำเภอบัวคำว จังหวัดยโสธรครั้งนี้ มีผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 โรงเรียนบ้านคำเกิดสามารถจัดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านกระบวนการคิด กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการกลุ่ม โดยใช้แตงโมเป็นสื่อการเรียนรู้ได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

3.2 ทีมวิจัยได้ค้นพบรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้อาชีพการปลูกแตงโมเป็นสื่อในการเรียนรู้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

3.3 ชุมชนและโรงเรียนมีข้อมูลที่ชัดเจน สามารถสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับอาชีพปลูกแตงโมของบ้านคำเกิด ในประเด็นต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นปลูกแตงโม การปลูกแตงโม การบำรุงรักษาแตงโม การเก็บผลผลิต การทำพิธีกรรมเกี่ยวกับแตงโม การขายแตงโม ฯลฯ ได้อย่างเป็นระบบสามารถใช้เป็นสื่อเรียนรู้ได้ในอนาคตต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการดำเนินงานวิจัยตามโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำเกิด กรณีศึกษา : บ้านคำเกิด ตำบลกระเจา อำเภอบัวแก้ว จังหวัดยโสธรครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านกระบวนการคิด กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการกลุ่ม 2) เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้อาชีพการปลูกแตงโม และ 3) เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับอาชีพปลูกแตงโมของบ้านคำเกิด

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดพื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนบ้านคำเกิด และหมู่บ้านคำเกิด กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านคำเกิด ครูผู้สอน และชาวบ้านคำเกิดที่ปลูกแตงโม มีผู้ให้ข้อมูลหลัก รวม 24 คน ประกอบด้วย ครูผู้สอน 3 คน นักเรียน 9 คน กรรมการสถานศึกษา 3 คน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับแตงโม 9 คน ทั้งนี้มุ่งศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องแตงโม

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล คือ แหล่งข้อมูล ได้แก่

- 1) หมู่บ้านคำเกิดและโรงเรียนบ้านคำเกิด 2) ไร่แตงโมในชุมชนบ้านคำเกิด 3) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกแตงโมของบ้านคำเกิด ส่วนวิธีการเก็บข้อมูลดำเนินการโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์และประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละในการรายงานข้อมูลที่เป็นจำนวนสถิติต่าง ๆ ส่วนการประมวลผลเนื้อหาใช้การพรรณนาวิเคราะห์

2. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามโครงการวิจัยแถมโมโยธรรกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำเกิดครั้งนี้ โดยสรุป พบว่า

1. นักเรียนได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ในด้านกระบวนการคิด ได้เรียนรู้จริงที่ไรแถมโม ได้เรียนรู้การเตรียมดินปลูก ได้เรียนรู้การปลูกแถมโม ตัวอย่าง คือผลงานวาดภาพเกี่ยวกับแถมโม และเขียนเรียงความเรื่องแถมโม ได้พัฒนากระบวนการค้นคว้าหาความรู้ ได้เรียนรู้ด้วยการสัมภาษณ์เรื่องการบำรุงรักษา การผลิตผลแถมโมลูกแรกทิ้ง ตัวอย่างคือ การทราบวิธีใส่ปุ๋ยคอกต้องโรยบาง ๆ การใส่ปุ๋ยเคมีต้องใส่ตรงหลุม ๆ ละ 2-3 เม็ด การผลิตผลแรกทิ้งเพื่อให้ผลแถมโมเจริญเติบโตได้คุณภาพดี ได้เกิดกระบวนการแก้ปัญหา โดยไปเรียนรู้จริงการเก็บผลแถมโมในไร่ เรียนรู้การขนส่งแถมโมออกสู่ตลาด ตัวอย่างคือ สังเกตการปฏิบัติงานของชาวไร่ ได้ถามผู้หาบแถมโมว่า “ถ้าหากไม่มีคนมาช่วยกันหาบจะมีปัญหาอย่างไร” ได้คำตอบว่าจะทำให้ต้องใช้เวลาหาบมากทีเดียวจึงจะเสร็จ และเกิดการเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม โดยเมื่อนักเรียนไปเรียนรู้ที่ไรแถมโม ได้จัดนักเรียนเป็นกลุ่ม มอบหมายหน้าที่ในกลุ่มอย่างชัดเจน ให้มีหัวหน้ากลุ่ม รองหัวหน้ากลุ่ม และสมาชิก เมื่อไปศึกษาเสร็จแล้วจะนำข้อมูลที่ได้นำมาเขียนรายงานผลส่งครู หรือนำผลการเรียนรู้มาฝึกเขียนเรียงความ ภาพวาด ให้เป็นชิ้นงานแห่งการเรียนรู้

2. ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้อาชีพการปลูกแถมโม ด้วยกิจกรรมการมีส่วนร่วม “เพื่อเติมเต็มการเรียนรู้” โดยการประชุมที่มียุ้ยได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน การศึกษาสภาพจริงเพิ่มทักษะการสังเกตที่ไรแถมโมเป็นการร่วมลงมือทำ การสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลพื้นฐานเป็นการร่วมลงมือทำ การฝึกแปรรูปแถมโมกับวิทยากรในชุมชนเป็นการร่วมลงมือทำ การประชุมร่วมถอดบทเรียนกับชุมชนเป็นการร่วมประเมินผล วิธีการเหล่านี้สรุปเป็นรูปแบบการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมลงมือทำ และร่วมประเมินผล ตัวอย่างคำกล่าวของนางเวียงชัย กองคำ ตอนหนึ่งว่า “ยินดีให้ความร่วมมือทุกอย่างและจะมาร่วมในการให้ข้อมูลทุกครั้งที่เราโรงเรียนเชิญมา”

3. เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับอาชีพปลูกแถมโมของบ้านคำเกิด โดยได้ข้อมูลมาเขียนเป็นเอกสารแผ่นพับต่าง ๆ จากองค์ความรู้แถมโมบ้านคำเกิด องค์ความรู้เฉพาะถิ่น ประวัติการปลูกแถมโมบ้านคำเกิด พิธีกรรมความเชื่อเรื่องแถมโม การปลูกแถมโม การบำรุงรักษาแถมโม การเก็บผลผลิตแถมโม การจำหน่ายแถมโม ตัวอย่างองค์ความรู้คือ แผ่นพับ “การเก็บผลผลิตแถมโม” “น้ำปั่นแถมโม” ที่มีข้อมูลองค์ความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องบรรจุไว้ในเอกสารอย่างเหมาะสม

3. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยตามโครงการวิจัยเผยแพร่มโนทัศน์กับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำเกิด กรณีศึกษา : บ้านคำเกิด ตำบลกระเจา อำเภอบัวตี่ จังหวัดยโสธร ครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญน่าสนใจที่ค้นพบ ควรแก่การนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การที่นักเรียนได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ในด้านกระบวนการคิด โดยได้ไปเรียนรู้จริงที่ไร่แดงโม มีผลงานวาดภาพเกี่ยวกับแดงโม และเขียนเรียงความเรื่องแดงโม ได้พัฒนากระบวนการค้นคว้าหาความรู้ โดยได้ไปสัมภาษณ์ ทราบวิธีใส่ปุ๋ยคอก ใส่ปุ๋ยเคมีหลุมละ 2-3 เม็ด ได้เกิดกระบวนการแก้ปัญหา โดยได้สังเกตการปฏิบัติงานของชาวไร่ ได้ถามว่า “ถ้าหากไม่มีคนมาช่วยกันหาจะมีปัญหาอย่างไร” ได้คำตอบว่า จะทำให้ต้องใช้เวลานานมากทีเดียวจึงจะเสร็จ และเกิดการเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม คือนักเรียนไปเรียนรู้ที่ไร่แดงโม ได้จัดนักเรียนเป็นกลุ่ม มอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจน เมื่อไปดำเนินการเสร็จแล้ว จะนำข้อมูลมาเขียนรายงานส่งครู การที่เกิดผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้จัดระบบการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน เน้นการสอนโดยใช้สภาพจริงในท้องถิ่น อาศัยระบบการประกันคุณภาพที่เกิดขึ้นจากความมุ่งมั่นของครู บุคลากรทุกคน ด้วยให้มีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เช่น การมีส่วนร่วมของนักเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเน้นอันดับแรกคือ การมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนเอง สอดคล้องกับ ศิริกาญจน์ โกสุม (2542 : 223-231) ที่ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษา พบว่า การสร้างความสัมพันธ์กันในลักษณะของการมีส่วนร่วมจะเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดการรวมตัวในการเข้าเป็นหุ้นส่วนกันและสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์

2. การได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้อาชีพการปลูกแดงโม ด้วยการเรียนรู้จากกิจกรรมการมีส่วนร่วม “เพื่อเติมเต็มการเรียนรู้” โดยประชุมทีมวิจัย ศึกษาสภาพจริงจากชุมชนสังเกตและบันทึกข้อมูลพื้นฐาน สัมภาษณ์ผู้ปกครอง ฝึกทำน้าปั่นแดงโมจากวิทยากรในชุมชน ประชุมร่วมถอดบทเรียนกับชุมชน วิธีการเหล่านี้มาจากกิจกรรม การระดมความคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ตัวอย่างคำกล่าวของนางเวียงชัย กองคำ ได้ให้ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนว่า “ยินดีให้ความร่วมมือทุกอย่างและจะมาร่วมในการให้ข้อมูลทุกครั้งที่เราเรียนเชิญมา” การที่เกิดผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ชุมชนได้เห็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนซึ่งเป็นบุตรหลานของตน ประกอบกับการมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมานาน จึงเกิดจิตสำนึกที่ดีต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ และพร้อมจะเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทุนทาง

การศึกษาแก่นักเรียนหลากหลายรูปแบบ สอดคล้องกับ จินฉัตร ปะโคทั้ง (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่นโรงเรียนกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น มีอยู่ 5 กลุ่มใหญ่ คือ 1) การมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การมีส่วนร่วมแบบเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน 4) การมีส่วนร่วมในการระดมทุน 5) การมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และยังพบว่า มีรูปแบบที่เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีเด่น 5 ประการคือ 1) การระดมความคิด 2) การร่วมวางแผน 3) การร่วมลงมือทำ 4) การร่วมติดตามประเมินผล และ5) การรับประโยชน์ร่วมกัน

3. การเกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับอาชีพปลูกแตงโมของบ้านคำเกิด โดยได้ข้อมูลมาเขียนเป็นเอกสารแผ่นพับต่าง ๆ คือ “การเก็บผลผลิตแตงโม” “น้ำปั่นแตงโม” ที่มีข้อมูลองค์ความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องบรรจุไว้ในเอกสารอย่างเหมาะสมนั้น การที่เกิดผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทีมวิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาข้อมูลที่ชัดเจน มีการวางแผน มีการประชุมปรึกษาหารือ มีการนำไปสู่การปฏิบัติ มีการใช้ทรัพยากรแตงโมซึ่งมีอยู่ในชุมชน นำมาเป็นสื่อหรือทรัพยากรการเรียนรู้ในการค้นหาองค์ความรู้ทั้งหลาย จึงทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับแตงโมมากขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สวัสดิ์ โพธิวัฒน์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาตัวแบบประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออก เฉียงเหนือมีประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 องค์ประกอบคือ ความพึงพอใจในงานของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนองค์ประกอบทางการบริหารที่เป็นตัวพาการณ์ที่ดีของประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาโดยภาพรวมมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ข้อเสนอแนะ

ในการจัดข้อเสนอแนะจากผลวิจัยครั้งนี้ ได้จัดจำแนกการเสนอแนะไว้ 2 ประการ เพื่อให้ศึกษาได้อย่างเหมาะสม

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ควรนำข้อสนเทศที่ได้รับไปประยุกต์ใช้วางแผนในการศึกษาวิจัยต่อไปให้เจาะลึกเกี่ยวกับเรื่องแตงโมในแต่ละประเด็นต่าง ๆ ได้อีก

1.2 ควรนำข้อสนเทศที่ได้รับจากการนำผลแดงโมไปแปรรูปเป็นน้ำมันแดงโม นำไปใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนในการศึกษาวิจัยต่อไปให้ละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการแปรรูปแดงโมในอนาคตต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้

2.1 ควรนำข้อสนเทศที่ได้รับไปใช้เป็นข้อมูลประกอบในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนที่มีบริบทคล้ายกันได้ตามความเหมาะสม ในโอกาสต่อไป

2.2 ควรนำข้อสนเทศที่เป็นองค์ความรู้ ไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ประกอบในการวางแผนจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในโรงเรียนนี้ หรือโรงเรียนอื่น ๆ ได้ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิตติพัฒน์ นนทปัทมกุล. การวิจัยเชิงคุณภาพในสวัสดิการสังคม : แนวคิดและวิธีวิจัยเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ส.เอเชียเพรส, 2543.
- จินตนา ชอบศิลป์. การขนส่งแท็กซี่ (สัมภาษณ์). ราษฎรบ้านคำเกิด หมู่ 4 ต.กระเจา อ.ป่าดัว จ.ยโสธร. 23 พฤษภาคม 2550.
- จิณฉัตร ปะโคทั้ง. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.
- เจริญศักดิ์ ทองพล. ปัจจัยที่มีความสำคัญกับความพร้อมทางด้านเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544.
- ดิเรก บุญทศ. การจำหน่ายแท็กซี่ (สัมภาษณ์). ราษฎรบ้านคำเกิด หมู่ 4 ต.กระเจา อ.ป่าดัว จ.ยโสธร. 14 พฤษภาคม 2549.
- นิศา ชูโต. การวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แมทส์ปอยท์. 2545.
- บ้านคำเกิด, โรงเรียน. แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2550. ยโสธร : โรงเรียนบ้านคำเกิด, 2550. ถ่ายเอกสาร.
- ไมตรี บุญทศ. “รายงานการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านคำเกิด ปีการศึกษา 2548” ยโสธร โรงเรียนบ้านคำเกิด ถ่ายเอกสาร
- วิโรจน์ ชันเงิน. การปลูกแท็กซี่ (สัมภาษณ์). ผู้ใหญ่บ้าน บ้านคำเกิด หมู่ 4 ต.กระเจา อ.ป่าดัว จ.ยโสธร. 28 ธันวาคม 2549.
- เวียงชัย กองคำ. การเก็บผลผลิตแท็กซี่ (สัมภาษณ์). ราษฎรบ้านคำเกิด หมู่ 4 ต.กระเจา อ.ป่าดัว จ.ยโสธร. 24 มิถุนายน 2550.
- ศิริกาญจน์ โกสุม. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ, 2542.

ศุกันต์ญา สารธี. การทำน้ำปั่นแดงโม (สัมภาษณ์). ราษฎรบ้านคำเกิด หมู่ 4 ต.กระจ่าย อ.ป่าดัว จ.ยโสธร. 31 สิงหาคม 2549.

สวัสดี โพธิ์วัฒน์. การพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.

สมบัติ ชันเงิน. การบำรุงรักษาแดงโม (สัมภาษณ์). ราษฎรบ้านคำเกิด หมู่ 4 ต.กระจ่าย อ.ป่าดัว จ.ยโสธร. 2 มกราคม 2550.

โสม บุญทศ. ประวัติการปลูกแดงโม (สัมภาษณ์). ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านคำเกิด หมู่ 4 ต.กระจ่าย อ.ป่าดัว จ.ยโสธร. 14 พฤษภาคม 2549.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. ปัญหาปฏิรูปการศึกษานโยบายสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บริษัท
พิมพ์ดี จำกัด, 2545.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1และ2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดยโสธร. อุบลราชธานี
: ขงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป, 2548.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. หน่วยที่ 7 ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การบริหารการศึกษา. ในประมวลชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มการบริหาร
การศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

สุเทพ ทองประดิษฐ์. การศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.

หนูจร หลักชัย. การหาแดงโม (สัมภาษณ์). ราษฎรบ้านคำเกิด หมู่ 4 ต.กระจ่าย อ.ป่าดัว จ.ยโสธร. 25 มิถุนายน 2550.

อรุณ รักธรรม 2536. แนวโน้มของทฤษฎีองค์กรในอนาคต : ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและ
แนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 2. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

Abdel-Hady, M.E. (1990, April). **A suggested model for community participation in the
administration of public education in Egypt.** Dissertation Abstracts International,
51(10), 3276-A.

Foster, S.E. (1993). **Type of parent involvement : Effects on parent rating of school.**
Dissertation Abstracts International, 57(10), 4204.

ภาคผนวก

ประวัติย่อทีมวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

นายไมตรี บุญทศ วุฒิการศึกษา (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคำเกิด ตำบล กระจาย อำเภอ ป่าดิว จังหวัด ยโสธร
รหัสไปรษณีย์ 35150 โทรศัพท์ 08-1670-8648 e-mail mai.211@thaimail.com
ที่อยู่ปัจจุบัน 81/1 หมู่ 12 ตำบลโพธิ์ไพร อำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร
รหัสไปรษณีย์ 35150 โทรศัพท์ 045-795072

ทีมวิจัย

1. นายวิโรจน์ ชันเงิน วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6
ผู้ใหญ่บ้านคำเกิด และ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่อยู่ปัจจุบัน 43/1 หมู่ 4 บ้านคำเกิด ตำบลกระจาย อำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร
2. นายวิชา สังข์เอียด วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี (ศศ.บ.) สาขารัฐศาสตร์
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกระจาย
ที่อยู่ปัจจุบัน 100 หมู่ 3 ตำบลสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
3. นายสมชัย พรหมศรี วุฒิการศึกษา ก.บ. (อุตสาหกรรมศิลป์) ครู โรงเรียนบ้านคำเกิด
ที่อยู่ปัจจุบัน 20 หมู่ 6 ตำบลตลาดทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
4. นางสาววไลพร โสมณวัฒน์ วุฒิการศึกษา ก.บ. (การประถมศึกษา) ครูโรงเรียนบ้านคำเกิด
ที่อยู่ปัจจุบัน 151 ถ.รัตนเขต ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
5. นางจินตนา ขอบศิลป์ วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6
เกษตรกรผู้ปลูกแตงโม และผู้ปกครองนักเรียน
ที่อยู่ปัจจุบัน 106 หมู่ 4 บ้านคำเกิด ตำบลกระจาย อำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร
6. นายอัมพร สิงหา วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3
เกษตรกรผู้ปลูกแตงโม และผู้ปกครองนักเรียน
ที่อยู่ปัจจุบัน 21 หมู่ 4 บ้านคำเกิด ตำบลกระจาย อำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร
7. นายสมบัติ ชันเงิน วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6
เกษตรกรผู้ปลูกแตงโม และผู้ปกครองนักเรียน
ที่อยู่ปัจจุบัน 31 หมู่ 4 บ้านคำเกิด ตำบลกระจาย อำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร
8. นางสาวอรรธิกา ทองประसार วุฒิการศึกษา ป.วส. (คอมพิวเตอร์)
ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลกระจาย
ที่อยู่ปัจจุบัน 17 หมู่ 4 บ้านคำเกิด ตำบลกระจาย อำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร

รูปภาพการดำเนินงานกิจกรรม

การเตรียมดิน

การปลูก

↑
การเก็บผลผลิต

↑
การขนแตงโม

การทำน้ำปั่นแตงโม

ความร่วมมือและความสุข

ศึกษาข้อมูลพื้นฐานกับชุมชน

ประชุมร่วมถอดบทเรียนกับชุมชน

แผนการไปศึกษาดูงานที่ไร่เตงโมตามโครงการวิจัยเตงโมยโสธรกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำเกิด

ครั้งที่	วัน เดือน พ.ศ.	กระบวนการเรียนรู้	สถานที่	ผู้เรียน
1	9 มี.ค.50	ไปศึกษาดูงาน แปลงปลูกเตงโม ปลอดสารพิษของอบต.กระจาย -บันทึกการสังเกต - สัมภาษณ์ผู้ดูแล - บันทึกภาพ/เสียง	(แปลงปลอด สารพิษ) ทิศใต้ติด ถนนอรุณ ประเสริฐ อยู่ห่าง ร.ร. 6 กม.	ป.4-6 ทุกคน และผอ.ร.ร.
2	22 พ.ค.50	ไปศึกษาดูงานแปลงปลูกเตงโม นายวิโรจน์ ชันเงิน -บันทึกสังเกตการณ์เจริญเติบโต -ฟังบรรยาย (การปลูก การ บำรุงรักษา) -สัมภาษณ์ข้อมูลที่น่าสนใจ - บันทึกภาพ/เสียง	ติดถนนทางออก หมู่บ้านทางทิศ เหนือ ในเขตหมู่ 7 อยู่ห่างร.ร.4 กม.	ป.1-6 ทุกคน ครูทุกคน และผอ.ร.ร.
3	23 พ.ค.50	ไปดูงานที่แปลงปลูกเตงโม นางทองสุข ชันเงิน -สังเกตการณ์เจริญเติบโตเตงโม (ระยะออกผล) -รับฟังบรรยายและสัมภาษณ์ - บันทึกภาพ/เสียง	ติดถนนลูกรัง ทางออกหมู่บ้าน ทางทิศตะวันตก ไปทางหนองคู อยู่ห่างร.ร. 3 กม.	ป.5-6 กลุ่ม 1 จำนวน 3 คน และผอ.ร.ร.
4	23 พ.ค.50	ไปดูงานที่แปลงปลูกเตงโม นายแสงทอง พรหมสิงห์ -สังเกตการณ์เก็บผลผลิตเตงโม -รับฟังบรรยายและสัมภาษณ์ - บันทึกภาพ/เสียง	ติดถนนลูกรัง ทางออกหมู่บ้าน ทางทิศตะวันตก ติดสถานีวิทยุ อยู่ ห่างร.ร. 4 กม.	ป.4-6 ทุกคน ครูทุกคน และผอ.ร.ร.

ครั้งที่	วันเดือนพ.ศ.	กระบวนการเรียนรู้	สถานที่	ผู้เรียน
5	24 พ.ค.50	ไปดูงานที่แปลงแตงโม นาง จินตนา ชอบศิลป์ -สังเกตการเก็บผลผลิตแตงโม -ฟังบรรยาย และสัมภาษณ์ (การ รับจ้างหาบ การขนขึ้นรถขาย) - บันทึกภาพ/เสียง	อยู่ที่สถานีติดถนน อรุณประเสริฐ หมู่ 7 ทางทิศตะวันตก อยู่ห่างร.ร. 4 กม.	ป.4-6 ทุกคน ครูทุกคน และผอ.ผอ.ร.ร.
6	25 พ.ค.50	ไปดูงานที่แปลงแตงโม นาง เวียงชัย - นายสมชาติ กองคำ -สังเกตการเก็บผลผลิตแตงโม -ฟังบรรยายพิเศษ และสัมภาษณ์ (การเก็บแตงโม รักษาคุณภาพ ก่อนขาย) - บันทึกภาพ/เสียง	ทิศตะวันตกของ หมู่บ้าน อยู่ห่าง ร.ร. 4 กม.	ป.4-6 ทุกคน ครูสมชัย พรหมศรี ครูวไลพร โสมณวัฒน์ และผอ.ร.ร.
7	25 พ.ค.50	ไปดูงานที่แปลงแตงโม ครอบครัวนายยุทธนา ไชยศรี -สังเกตการเก็บผลผลิตแตงโม (การหาบ การขน การขายปลีก จากไร่แตงปัด) -สัมภาษณ์การหาบ การขายปลีก - บันทึกภาพ	อยู่ทางออกสู่ถนน อรุณประเสริฐ ออกหมู่บ้านหมู่ 7 ทางทิศตะวันตก อยู่ห่างร.ร. 3 กม.	ป.4-6 ทุกคน ครูทุกคน และผอ.
8	25 พ.ค.50	ไปดูงานที่แปลงแตงโมสาธิต ของโรงเรียน -สังเกตการณ์เจริญเติบโต การ ใส่ปุ๋ยแตงโม - ฟังบรรยายวิทยากรพิเศษ นาง สุกัญญา สารี - สัมภาษณ์ข้อมูล - บันทึกภาพ/เสียง	อยู่ที่สถานีติดถนน เชื่อมต่อไปบ้าน หนองคู ทางทิศ ตะวันตก อยู่ห่าง ร.ร. 3 กม.	ป.5-6 ทุกคน ครูสมชัย พรหมศรี และผอ.ร.ร.

ครั้งที่	วันเดือนพ.ศ.	กระบวนการเรียนรู้	สถานที่	ผู้เรียน
9	28 พ.ค.50	ไปดูงานที่แปลงแตงโม นางเวียงชัย กองคำ และคนคณงาน -สังเกตการเก็บผลผลิตแตงโม การหาบ -ฟังบรรยายและสัมภาษณ์ข้อมูลจากเจ้าของและคณงาน (การให้ความรู้เพิ่มเติมโดยภาพรวมเรื่องพันธุ์น้ำผึ้ง) - บันทึกภาพ/เสียง	อยู่ที่ทิศตะวันตกของหมู่บ้าน อยู่ห่างร.ร. 4 กม.	ป.4-6 ทุกคน ครูสมชัย วไลพร และผอ.ร.ร.
10	28 พ.ค.50	ไปดูงานที่แปลงแตงโม นายวิโรจน์ ชันเงิน -สังเกตการเก็บผลผลิตแตงโม - การขนแตงโมรวมกอง การหาบแตงโม -ฟังบรรยายพิเศษ และสัมภาษณ์ข้อมูล - การขายแตงโมมีด 1 มีด 2 ราคาผลผลิตของปีนี้ -- บันทึกภาพ/เสียง	อยู่ที่สไต้ติดถนนอรุณประเสริฐ ออกหมู่บ้านหมู่ 7 ทางทิศตะวันตก อยู่ห่างร.ร.4 กม.	ป.4-6 ทุกคน ครูสมชัย วไลพร และผอ.
11	8 มิ.ย.50	ไปดูงานที่แปลงแตงโม นายวิโรจน์ ชันเงิน -สังเกตและสัมภาษณ์การเก็บผลผลิตมีด 2 และสุดท้าย - การขนแตงโมรวมกอง การหาบแตงโม - การขายแตงโมสุดท้ายและราคาผลผลิตของปีนี้ -- บันทึกภาพ/เสียง	อยู่ที่สไต้ติดถนนอรุณประเสริฐออกหมู่บ้านหมู่ 7ทางทิศตะวันตก อยู่ห่างร.ร. 4 กม.	ป.4-6 ทุกคน ครูสมชัย วไลพร และผอ.

ตัวอย่างผลงานนักเรียน

